

izvajajo obnovitveni posegi na domačijah Ratje 2, Ratje 19, Ratje 19a in Ratje 23.

Dušan Štepec

Toplar s staro konstrukcijsko zasnovo v Ratjah (foto: D. Štepec)

212

ESD: /

Naselje: **Reka Sava**

Občine: Krško, Brežice

Ime: **struga reke Save od Krškega do Jesenic**

Področje: A

Obdobje: multiperiodno

Vrsta dela: A

V strugi reke Save med Krškim in Jesenicami na Dolenjskem so leta 2007 potekali intenzivni podvodni terenski pregledi v okviru projekta Arheologija in hidroelektrarne na Spodnji Savi, ki ga izvaja ZVKDS, OE Ljubljana. Pri terenskih posegih je sodelovalo podjetje Ped Sava, d. o. o., s profesionalnimi potapljači in poskrbelo za varnost pri delu. Kot strokovna podpora so sodelovali tudi študenta in študentka arheologije, občasno pa je sodelovala tudi študentka geologije. V šestnajstih delovnih dneh je do 6-članska ekipa pregledala 11 območij na 24,5 km dolgem odseku struge med Brestanico in državno mejo.

Poznorimski bronast zvonec (foto: M. Erič)

Pri izbiri lokacij za ekstenzivni podvodni pregled so bili poleg geomorfoloških dejavnikov (izpostavljena skalna podlaga, značilni ali izraziti rečni zavoji, najožji deli poplavne ravnine) odločilni ugotovitve hidrogeološke raziskave o spremembah struge reke Save na Krškem polju in podatki o arheoloških najdiščih v okolici, pridobljeni iz starejše literature in evidence INDOK in ARKAS ter med terenskimi pregledi in s sistemom LIDAR. Pri terenskem delu smo sledili preizkušenim metodološkim postopkom, ki so bili vzpostavljeni med zaščitnimi raziskavami struge Save na območju HE Boštanj, Blanca in Krško.

Število arheološko in kulturnozgodovinsko zanimivih predmetov, odkritih med tokratno kampanjo podvodnih pregledov, ni veliko. Med pomembnejše najdbe uvrščamo lesen pilot z železnim pločevinastim čevljem piramidalne oblike iz struge reke Krke blizu izliva v Savo ter skupino odpadnih steklenih polizdelkov iz struge med Deviškim skokom in stadionom v Krškem. Bogatejši so rezultati poizvedovanj in stikov z domačini, saj smo dokumentirali bronast meč tipa Arco iz starejšega dela pozne bronaste dobe iz prodišča pri Gorenjem Pijavškem (v hrambi družine iz Krškega) ter vrsto najdb iz peskokopa

pod Čateškim mostom. Med njimi so bronastodobno sulično kopito oziroma ost, poznorimski bronast zvonec, železen nož in večja zajemalka, poznosrednjeveška železna bradva in železna ostroga. Predmeti, ki jih hrani lokalni zbiralec, so evidentirani v Posavskem muzeju Brežice. Med pregledi smo v strugi Save v Krškem odkrili tudi nekaj ročnih bomb, tromblonskih min in nabojev, katerih lokacije so bile sporočene pristojnim službam.

Miran Erič, Andrej Gaspari

213

EŠD: /

Naselje: Rodine

Občina: Žirovnica

Ime: Rodine – arheološko najdišče Rodine

Naslov: Breznica 3

Področje: A

Obdobje: staroslovansko obdobje

V obdobju med 26. 10. in 19. 11. 2007 so po dogovoru med ZVKDS, OE Kranj, in Občino Žirovnica potekale zaščitne arheološke raziskave na lokaciji trase za kanalizacijo v Rodinah. Same raziskave so potekale vzporedno s pokopališkim zidom, zunaj pokopališča, vzhodno od cerkve sv. Klementa (EŠD 1669), na parc. št. 1062, k. o. Doslovče.

Arheološke raziskave so bile izvedene na podlagi predhodno izvedenih arheoloških sondiranj, ki jih je za ZVKDS, OE Kranj, izvedlo podjetje Brenk Klan & Co, d. n. o., iz Ljubljane. Predhodno arheološko sondiranje je bilo izvedeno zaradi bližine enote kulturne dediščine – cerkve sv. Klementa, ki je znana tudi kot prafara. Med arheološkim sondiranjem je bil najden grob z dobro ohranjenim skeletom pokojnika. Sočasno z zaščitnimi arheološkimi raziskavami je na celotnem območju izgradnje kanalizacije potekal arheološki nadzor gradbenih del. Vodja vseh arheoloških del je bil kons. svet. Milan Sagadin, ZVKDS, OE Kranj. Zaščitne raziskave na terenu je vodil univ. dipl. arheolog Otmar Kovač. Namen izvedenih raziskav je bil naslednji: zaščititi grobove oziroma grobišče, odkrito med sondiranjem ZVKDS, OE Kranj, ugotoviti potencial arheološkega najdišča, ugotoviti stopnjo poškodovanosti arheološkega najdišča ter ugotoviti naravo in globino stratifikacije.

Z arheološkimi deli smo začeli 26. 10. 2007, pri čemer smo na rahlo padajočem območju vzhodno od cerkve sv. Klementa, predvidenem za poseg, s

pomočjo stroja pod nadzorom izkopali arheološko sondo v izmeri 24,13 x 2,75 m, orientirano v smeri sever–jug. Ponekod smo v nadaljevanju sondo zaradi posameznih grobov razširili proti vzhodu in zahodu v širino do 3,7 m. Po dodatni razširitvi sonde v nadaljevanju nismo sledili novim grobovom, ki so se dodatno pojavili v profilu sonde, saj je širina sonde ustrezala širini gradbenega posega in jo deloma presejala. Posega v smeri vzhoda nismo dodatno širili tudi zaradi nestabilnega pokopališkega zidu. Med raziskavami smo v arheološki sondi strokovno odstranili 38 skeletnih grobov. Pokopi so bili v večini dobro ohranjeni, deloma so bili poškodovani zaradi modernih posegov v prostor – polaganje kabla za kabelsko televizijo – in zaradi nekoliko starejšega posega v južnem delu sonde, ki bi lahko bil povezan z deli na območju vhoda v pokopališče na tem mestu. V nekaj primerih so bili sami pokopi poškodovani z nekoliko mlajšimi pokopi na istem mestu. Nekaj grobov smo odstranili le delno, saj nismo želeli preveč posegati zunaj predvidene širine posega. Vsi grobovi so bili določeni na nivoju vkopa v izrazito plast bledorumenega peska, ki predstavlja geološko osnovo in se v severnem robu sonde pojavi na globini približno 0,5 m pod moderno hodno površino. V skrajnem južnem delu sonde se geološka osnova pojavi na globini 1,2 m pod moderno hodno površino; na tem območju je jasno viden tudi rob terase, ki prav na tem mestu strmo preide v južnejšo, nižje ležečo teraso. V sami plasti nad geološko osnovo, ki jo predstavlja temnosivorjava plast melja z gručcem, ni bilo mogoče določiti mej vkopa. Sama polnila grobov so med seboj enotna po sestavi, konsistenci in barvi. Grobovi so bili, razen enega, orientirani v smeri severozahod–jugovzhod, pri čemer je bila pozicija lobanje v severozahodnem delu grobne jame. En pokop je bil orientiran v smeri sever–jug, a je ležal tudi nad nivojem drugih grobov. Skeleti so ležali v poziciji hrbtna lege z rokami ob telesu. Med čiščenjem grobov smo naleteli na večje število kosov bronastega nakita, ki je bil pomemben za časovno umestitev grobov. Nakit predstavljajo prstani, fibule, obsenčni obročki in uhani. V dveh grobovih sta bila pokojniku kot pridelek položena po en železen nož. Vse najdbe je že med potekom raziskav pregledal kons. svet. Milan Sagadin, ki je ugotovil, da lahko na podlagi gradiva datiramo grobove v 10. stoletje ter da predstavljajo značilen pridelek slovanskih pokopov tega obdobja.

Glede na samo koncentracijo grobov na tako majhnem raziskanem območju kot tudi na dejstvo, da smo tako v vzhodnem in zahodnem profilu sonde sledili še nadaljnjim grobovom, ugotavlja-